

**Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання кафедри від 19 червня 2026 року № 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

імені Анатолія Назаренка

(Протокол засідання вченої ради

ХОППО ім. А. Назаренка від 30 червня 2026 року № 1)

Ректор Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

Наказ від 01 липня 2026 № 214/но

 В.ОЧЕРЕТЯНКО

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вчителів громадянської та історичної освітньої
галузі**

(вчителі інтегрованих курсів 5-6 класів

«Історія та громадянська освіта»)

**«ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА
ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ: ВІД ВИМОГ ДЕРЖАВНОГО
СТАНДАРТУ ДО КОМПЕТЕНТІСНОГО ТА ДІЯЛЬНІСНОГО
НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ»**

**Хмельницький
2026**

Розробник(и): Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка

Ратушняк Наталія Михайлівна, старший викладач кафедри теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка, доктор філософії Ph.D

Напрямок підвищення кваліфікації: Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів відповідної освітньої галузі

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (тема 4.1. Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів відповідної освітньої галузі, Наказ МОН від 12.10.2022 № 904)

https://rada.info/upload/users_files/44950214/201728af13d92460d8ed85c99c33c4c2.pdf

Термін дії програми: з 01.01.2027 до 31.12.2027 року

Рецензенти:

Галатир Віталій Вікторович, проректор з науково-педагогічної роботи ХОШПО імені Анатолія Назаренка, кандидат історичних наук

Опольська Марина Вікторівна, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Університету економіки і підприємництва, кандидат педагогічних наук

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Реформування загальної середньої освіти в контексті реалізації Концепції Нової української школи та Державного стандарту базової середньої освіти актуалізує потребу в оновленні професійних компетентностей учителів інтегрованих курсів 5-6 класів «Історія та громадянська освіта».

Сучасний інтегрований урок у 5-6 класах «Історія та громадянська освіта» має бути спрямований не лише на формування предметних знань, а й на розвиток громадянської, культурної, інформаційно-комунікаційної та міжкультурної компетентностей учнів.

Особливої актуальності набувають питання розвитку критичного, аналітичного мислення, використання цифрових технологій та інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі, реалізації діяльнісного підходу, створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища. Вчитель інтегрованих курсів 5-6 класів «Історія та громадянська освіта» має бути готовим до впровадження сучасних педагогічних технологій, формувального оцінювання та побудови індивідуальних освітніх траєкторій учнів.

Програма спрямована на розвиток професійних компетентностей педагогів відповідно до вимог професійного стандарту вчителя та забезпечує вдосконалення методики викладання інтегрованого курсу історії та громадянської освіти в умовах реалізації НУШ.

Цільова група: вчителі інтегрованих курсів 5-6 класів «Історія та громадянська освіта» загальноосвітніх навчальних закладів, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 тиждень)

Особливості реалізації програми:

Програма реалізується на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та аксіологічного підходів.

Особливістю програми є поєднання теоретичної підготовки з практико-орієнтованою діяльністю учасників через аналіз модельних навчальних програм, розроблення сучасних навчальних матеріалів, використання цифрових інструментів, створення власних методичних продуктів та професійну рефлексію.

Навчання передбачає використання інтерактивних методів, кейсів, майстер-класів, педагогічних практикумів, групової роботи та обміну професійним досвідом.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: очна, дистанційна, на базі замовника.

Мета підвищення кваліфікації:

Розвиток та вдосконалення професійних компетентностей учителів інтегрованих курсів 5-6 класів «Історія та громадянська освіта» щодо реалізації вимог Державного стандарту базової середньої освіти, організації компетентнісного навчання, розвитку критичного, аналітичного мислення учнів та використання сучасних цифрових технологій у викладанні інтегрованих курсів 5-6 класів «Історія та громадянська освіта».

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання педагогів щодо реалізації Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм з інтегрованих курсів 5-6 класів «Історія та громадянська освіта»;
- удосконалити предметно-методичну компетентність учителів;
- розвивати вміння проєктувати компетентнісно орієнтовані уроки та навчальні заняття;
- формувати навички використання цифрових технологій та інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі;
- удосконалити вміння здійснювати формувальне оцінювання результатів навчання учнів;
- розвивати навички створення безпечного, психологічно комфортного та інклюзивного освітнього середовища;
- сприяти розвитку професійної рефлексії та готовності до безперервного професійного розвитку.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- А1. мовно-комунікативна компетентність;
- А2. предметно-методична компетентність;
- А3. інформаційно-цифрова компетентність;
- Б1. психологічна компетентність;
- Б2. емоційно-етична компетентність;
- Б3. компетентність педагогічного партнерства;
- В1. інклюзивна компетентність;
- Г1. прогностична компетентність;
- Г2. організаційна компетентність;
- Г3. оцінювально-аналітична компетентність;
- Д1. компетентність навчання впродовж життя.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання й розуміння

Учасник програми:

- розуміє алгоритм побудови індивідуальної освітньої траєкторії та нормативні вимоги до накопичувальної системи годин;
- знає нормативно-правові засади реалізації Державного стандарту базової середньої освіти;

- розуміє особливості компетентнісного навчання інтегрованих курсів 5-6 класів «Історія та громадянська освіта»;
- знає та розуміє концептуальні засади інтеграції історичного та громадянського компонентів в освітній галузі НУШ, а також психолого-педагогічні особливості сприйняття цього матеріалу учнями 5–6 класів;
- розуміє принципи формувального оцінювання;
- знає можливості цифрових ресурсів та інструментів штучного інтелекту для навчання;
- усвідомлює особливості організації інклюзивного освітнього середовища;
- роль педагога у створенні безпечного середовища, забезпеченні психологічної підтримки та організації партнерської взаємодії з батьками;
- природи професійного стресу, його проявів та чинників, які його провокують;
- шляхів профілактики професійного стресу вчителя та «швидкої допомоги» в стресових ситуаціях;
- посилення знань щодо покращення ресурсного стану вчителя як запоруки підвищення його стресостійкості.

Уміння

Учасник програми вміє:

- критично оцінювати власний рівень володіння професійними компетентностями згідно з Професійним стандартом;
- самостійно обирати актуальні напрями підвищення кваліфікації, що усувають професійні дефіцити;
- стратегічно планувати професійний розвиток та гнучко коригувати власну траєкторію навчання впродовж життя.
- проєктувати компетентнісно орієнтовані уроки інтегрованих курсів 5-6 класів «Історія та громадянська освіта»;
- розробляти навчальні завдання для розвитку читацької грамотності та критичного мислення;
- уміє ефективно впроваджувати технології гейміфікації (квести, вікторини, симуляції) та інтерактивні інструменти для підвищення пізнавального інтересу і мотивації учнів у межах курсу;
- використовувати цифрові освітні ресурси та інструменти ІІІ;
- здійснювати формувальне оцінювання;
- адаптувати навчальні матеріали для учнів з особливими освітніми потребами;
- аналізувати освітнє середовище щодо його безпечності, інклюзивності, доступності, ідентифікувати ризики булінгу, соціальної ізоляції, психоемоційного перевантаження;
- створювати власні освітні продукти та методичні розробки;
- оволодівати техніками зниження стресу «тут і зараз» (дихальні вправи, тайм-менеджмент, емоційне розвантаження);

- вміння працювати з власним мисленням та шукати опори після пережитих стресових ситуацій чи подій;
- здійснювати професійну рефлексію та планувати індивідуальну траєкторію професійного розвитку.

Диспозиції (цінності, ставлення)

- власного професійного розвитку педагога в умовах змін системи освіти та законодавчого забезпечення; визначення відповідності власних професійних компетентностей чинним вимогам:
 - партнерської взаємодії та співпраці з суб'єктами освітнього процесу;
 - створення кейсів з навчальних предметів з метою підвищення якості викладання та навчання;
 - особистісної орієнтації на підвищення рівня власної дидактичної компетентності;
 - постійного вдосконалення мотиваційних стратегій залучення учнів до здорового способу життя;
 - планування освітньої діяльності, самостійної розробки дидактичних матеріалів;
 - формування умов досягнення успішного результату практичної діяльності, виховання ціннісного ставлення до особистісних здобутків навчання;
 - ціннісно ставиться до формування національно-громадянської ідентичності, цілісного світогляду учнів та їхнього первинного інтересу до дослідження минулого й сучасного;
 - цінність інклюзії та рівних можливостей прийняття різноманітності як норми, забезпечення доступності освіти для всіх без винятку;
 - цінність дитини як унікальної особистості, визнання індивідуальності кожного здобувача освіти, повага до його потреб, можливостей і темпу розвитку;
 - готовність до перетворення стресостійкості на власну суперсилу (резилієнтність);
 - перехід від пасивного захисту від стресу до активного напрацювання внутрішньої сили, яка допомагає вчителю не просто вистояти, а й розвиватися в умовах змін.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Формувальне оцінювання:

- участь у вебінарах;
- виконання практичних завдань;
- взаємооцінювання;
- рефлексія.

Підсумкове оцінювання:

Узагальнена кількість балів за видами робіт (100 балів):

- участь в конференції – 20 балів;

- результати педагогічної практики – 40 балів;
- підсумкова залікова робота – 20 балів;
- рефлексія – 20 балів.

Критерії:

При оцінюванні враховується методична доцільність, компетентнісна спрямованість, інноваційність, практична реалізованість.

Прохідний бал – 60

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво

Вартість: безоплатно відповідно до регіонального замовлення слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних, керівних працівників і працівників науково-методичних об'єднань Хмельницької області на 2027 рік

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття у форматі вебінарів (синхронні заняття) та практичні заняття (асинхронні), що спрямовані на формування здатності педагогів проєктувати освітній процес як цілісну систему діяльності учня на засадах компетентнісного, діяльнісного та інтерпретаційного підходів.

Особливістю синхронних занять є поєднання стислого теоретичного блоку з активною роботою учасників у форматі дизайн-сесій, кейс-аналізу, обговорення педагогічних практик та моделювання фрагментів уроків громадянської та історичної освітньої галузі. Значна увага приділяється осмисленню сучасного уроку, що інтегрує зміст, діяльність, оцінювання та освітнє середовище.

Практичні (асинхронні) заняття орієнтовані на створення власних методичних продуктів: компетентнісно орієнтованих завдань, сценаріїв уроків, елементів навчальних проєктів, а також на опрацювання інструментів критичного аналізу історичних джерел, формування медіаграмотності, аналітичного та системного мислення здобувачів освіти.

Підсумкові результати навчання досягаються через виконання комплексної залікової роботи, участі у конференції, розроблення навчальних матеріалів і їх рефлексивний аналіз.

Зміст програми структуровано за трьома модулями, які логічно відображають перехід від теоретичного осмислення підходів до навчання – до проєктування діяльності учнів і створення власних педагогічних практик.

Зміст програми складається з 3 модулів та 8 взаємопов'язаних тем та педагогічної практики. На етапі завершення навчання слухачі виконують комплексну залікову роботу.

Навчально-тематичний план

		30 годин	Лекції	Практичні заняття	Контрольні заходи
1	Модуль 1. Підтримка благополуччя учасників освітнього процесу та робота в інклюзивному середовищі. (напрямок Психологічна підтримка учасників освітнього процесу. Особливості роботи з дітьми з ООП)	6	2	4	
1.1	Тема 1.1 Профілактика та подолання професійного стресу педагога. Посилення резилієнтності вчителів (напрямок Психологічна підтримка учасників освітнього процесу)	3	1	2	
1.2	Тема 1.2 Проєктування безпечного, інклюзивного освітнього середовища: практичні інструменти для педагога (напрямок Інклюзивна освіта: особливості роботи з дітьми з ООП)	3	1	2	
2	Модуль 2. Ціннісно-сміслові основи професійної діяльності педагога (напрямок Професійна ідентичність вчителя)	4	2	2	
2.1	Тема 2.1 Професійний бренд сучасного педагога: від професійної ідентичності до професійного впливу (напрямок Професійна ідентичність вчителя)	2	1	1	
2.2	Тема 2.2 Нормативно-правові акти України щодо оцінювання рівня професійного розвитку педагогічних працівників. Професійний стандарт – документ, який містить вимоги до кваліфікації педагогічних працівників та їх компетентностей (напрямок Професійна ідентичність вчителя)	2	1	1	
3	Модуль 3. Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний блок (напрямок Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі)	15	4	11	
3.1	Тема 3.1 Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності вчителя (напрямок Цифрові технології педагогічної діяльності)	2		2	
3.2	Тема 3.2 Дидактична якість уроку як індикатор ефективності та результативності освітнього процесу на уроках історії (напрямок Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі)	2	1	1	
3.3	Тема 3.3 Інтеграція навчального змісту в 5–6 класах НУШ як засіб формування цілісного світогляду учнів	3	1	2	

	<i>(напряг Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі)</i>				
3.4	<i>Тема 3.4 Кейс-уроки як ефективний інструмент історії та громадянської освіти в освітньому просторі НУШ (напряг Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі)</i>	4	2	2	
3.5	<i>Тема 3.5. Педагогічна практика. Розроблення та презентація компетентнісно орієнтованого освітнього продукту (напряг Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі)</i>	4		4	
4	Підсумкові заходи	5	1	2	2
4.1	<i>Формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника (забезпечує НМЦ організації та підвищення кваліфікації)</i>	1	1		
4.2	<i>Контроль знань (тестування, підсумкова робота тощо)</i>	2			2
4.3	<i>Підсумкові результати навчання досягаються через виконання комплексної залікової роботи, участі у конференції, розроблення навчальних матеріалів і їх рефлексивний аналіз</i>	2		2	
Усього		30	9	19	2

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ПІДТРИМКА БЛАГОПОЛУЧЧЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА РОБОТА В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

(напряг Психологічна підтримка учасників освітнього процесу. Особливості роботі з дітьми з ООП)

Тема 1.1. Профілактика та подолання професійного стресу педагога. Посилення резиліентності вчителів

Феномен стресу в сфері комунікативної діяльності людини. Природа професійного стресу в роботі вчителя. Чинники професійного стресу педагога. Ідентифікування станів як індикаторів професійного вигорання педагога та напрацювання шляхів їх подолання як запорука профілактики професійного стресу вчителя.

Інструменти для зниження щоденного стресу та стратегії побудови довгострокової адаптивності (резиліентності) до викликів. Механізми відновлення після пережитих криз. Посилення ресурсності педагога як чинник підвищення рівня його стресостійкості.

Тема 1.2. Проєктування безпечного, інклюзивного освітнього середовища: практичні інструменти для педагога

Поняття безпечного та інклюзивного освітнього середовища. Нормативно-правові засади забезпечення безпеки та інклюзії в закладах освіти. Принципи універсального дизайну та розумного пристосування в освітньому процесі. Виявлення та усунення фізичних, інформаційних, соціальних і психологічних бар'єрів. Практичні інструменти створення комфортного освітнього простору, підтримки позитивного мікроклімату та запобігання дискримінації. Аналіз освітнього середовища закладу освіти та розроблення рекомендацій щодо підвищення його безпечності й інклюзивності. Проєктування безпечного, інклюзивного освітнього середовища.

МОДУЛЬ 2. ЦІНІСНО-СМИСЛОВІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА (напряом Професійна ідентичність вчителя)

Тема 2.1. Професійний бренд сучасного педагога: від професійної ідентичності до професійного впливу

Тема спрямована на осмислення професійного бренду педагога як складової його професійної ідентичності, репутації та професійного впливу в освітньому середовищі. Розглядаються сучасні підходи до розуміння особистого та професійного бренду в контексті освіти, лідерства та розвитку людського потенціалу. Аналізується взаємозв'язок між професійними цінностями, компетентностями, педагогічною місією та формуванням унікального професійного образу педагога. Розкривається роль автентичності, професійної етики та ціннісної узгодженості у побудові довіри до педагога. Особлива увага приділяється розвитку педагогічної агентності через усвідомлення власного професійного впливу та здатності генерувати освітні зміни.

Тема 2.2. Нормативно-правові акти України щодо оцінювання рівня професійного розвитку педагогічних працівників. Професійний стандарт – документ, який містить вимоги до кваліфікації педагогічних працівників та їх компетентностей

Зміст теми передбачає ознайомлення слухачів із законодавчими та нормативно-правовими засадами оцінювання професійного розвитку педагогічних працівників в Україні. Аналізується роль атестації та сертифікації як інструментів оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників відповідно до чинного законодавства.

У межах теми розкривається сутність професійного стандарту як основи для визначення професійних компетентностей і кваліфікацій педагогічних працівників. Окремий акцент робиться на формуванні готовності педагогів здійснювати самоаналіз професійної діяльності відповідно до вимог

професійного стандарту та сучасних освітніх викликів. Опрацювання теми сприятиме усвідомленню педагогічними працівниками нормативних орієнтирів професійного зростання, підвищенню відповідальності за власний професійний розвиток і ефективному плануванню освітньої кар'єри.

МОДУЛЬ 3. РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХОВОГО СПРЯМУВАННЯ. ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

(напряом Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів
громадянської та історичної освітньої галузі)

Тема 3.1. Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності вчителя

Добір цифрових освітніх ресурсів з урахуванням мети навчання, вікових особливостей та освітніх потреб здобувачів освіти. Використання цифрових платформ як конструктора навчального контенту. Адаптація створених матеріалів до освітніх потреб учнів. Принципи академічної доброчесності у використанні цифрових матеріалів.

Тема 3.2. Дидактична якість уроку як індикатор ефективності та результативності освітнього процесу на уроках історії

У контексті реалізації Концепції Нової української школи та вимог Державного стандарту базової середньої освіти особливого значення набуває забезпечення високої дидактичної якості уроку історії як умови досягнення очікуваних результатів навчання та формування ключових і предметних компетентностей учнів. Під час опрацювання теми розглядаються сучасні підходи до визначення якості уроку, критерії його ефективності та показники результативності освітнього процесу. Аналізуються особливості проектування компетентісно орієнтованого уроку на основі очікуваних результатів навчання, визначених модельними навчальними програмами та Державним стандартом. Розглядаються механізми формування історичного мислення учнів через розвиток умінь аналізувати історичні факти й процеси, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, працювати з різними видами історичних джерел, оцінювати достовірність інформації та формулювати аргументовані судження. Окремий акцент робиться на формувальному оцінюванні як важливому складнику якісного уроку історії. У процесі роботи педагоги здійснюють аналіз та експертизу навчальних занять за визначеними критеріями дидактичної якості, оцінюють ефективність різних методичних рішень та проєктують власні моделі сучасного уроку історії. Опрацювання теми сприятиме розвитку здатності вчителя забезпечувати якість освітнього процесу через ефективне планування, організацію та рефлексію навчальної діяльності учнів відповідно до сучасних освітніх викликів і завдань НУШ.

Тема 3.3. Інтеграція навчального змісту в 5-6 класах НУШ як засіб формування цілісного світогляду учнів

Тема присвячена вивченню теоретичних засад інтегративного підходу в сучасній освіті та аналізу його основних характеристик. У центрі уваги – методики та технології навчання на уроках інтегрованого курсу історії та громадянської освіти у 5–6 класах, спрямовані на виховання поваги до прав людини, демократичних цінностей, толерантності й культури діалогу як інструментів формування ціннісних ставлень та досягнення очікуваних результатів базової освіти.

У межах теми розглядається специфіка організації інтегрованого навчання історичної та громадянської спрямованості відповідно до вимог Нової української школи та Державного стандарту базової середньої освіти. Передбачено огляд модельних навчальних програм (їхніх цілей, змістового наповнення та компетентнісних результатів), а також дослідження механізмів відображення аспектів розвитку громадянської компетентності й наскрізних умінь учнів/учениць 5–6 класів у змісті інтегрованого курсу «Історія та громадянська освіта».

Тема 3.4. Кейс-уроки як ефективний інструмент історії та громадянської освіти в освітньому просторі НУШ

Тема присвячена осмисленню сутності кейс-методу: вивченню його теоретичних засад та переваг використання як технології інтегрованого навчання. Розглядаються алгоритми конструювання кейс-уроків, зокрема поетапне моделювання структури занять з історії та громадянської освіти на основі реальних життєвих ситуацій та суспільних дилем.

Пропонується методика створення компетентнісно орієнтованих завдань: розроблення дослідницьких, дискусійних та проблемних запитань до кейсів для учнів 5–6 класів. Особливу увагу приділено інтеграції цифрових ресурсів (використанню онлайн-платформ, інтерактивних дошок та мультимедійних матеріалів для візуалізації контенту), а також організації пізнавальної діяльності через вибір ефективних форм групової та командної роботи школярів. Комплексний підхід завершується вивченням особливостей формуального оцінювання в кейс-методі: застосуванням критеріїв та матриць (рубрик) для оцінювання індивідуального внеску учнів і загальних результатів роботи груп.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Розробити компетентнісно орієнтований фрагмент уроку інтегрованого курсу для 5-6 класів «Історія та громадянська освіта» з використанням стратегій розвитку критичного, аналітичного мислення та медіаграмотності.

2. Створити цифровий навчальний кейс або систему дидактичних завдань за допомогою інструментів штучного інтелекту для візуалізації суспільно-історичних процесів.

3. Спроекувати індивідуалізовану навчальну картку-кейс для інтеграції учнів із особливими освітніми потребами в активне обговорення громадянських дилем.

4. Аналіз кейсів (булінг, тривожність, ізоляція).

5. Вправа: «Безпечний простір очима дитини».

6. Розробити дескриптори формульованого оцінювання навчальних досягнень учнів під час проведення дискусії, дебатів або розв'язання кейс-задач.

7. Вправи на розвиток позитивного мислення, розслаблення, відпрацювання здатностей конструктивного застосування внутрішнього ресурсу, суб'єктивного контролю.

8. Скласти методичний паспорт авторського міні-кейсу (фабула, дилема, трирівнева система запитань) на основі актуальної соціальної події або історичного прецеденту для розвитку когнітивної стійкості учнів.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Варецька О., Хаустова О. Розвиток готовності педагогів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі // Молодь і ринок. 2023. № 3.

2. Головатенко Т. Тенденції підготовки вчителів до впровадження травма-інформованого навчання // Освітологія. 2023. № 12. С. 42–54.

3. Державний стандарт базової середньої освіти. URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

4. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти: проєкт / МОНУ. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf>. Дата звернення: 07.03.2026.

7. Кокун О.М., Мельничук Т.І. Резилієнс-довідник: практичний посібник. Київ: Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України. 2023. 25 с.

8. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

9. Кравчук О., Шелепко Г. Організація інклюзивного навчання у системі управління діяльністю в закладі освіти // Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2022. № 1(7). С. 165–171.

10. Медіаграмотна розсилка від проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність в освіті».

11. Морзе, Н. В., Бойко, М. А., Струтинська, О. В., & Смирнова-Трибульська, Є. М. (2024). Якою має бути цифрова компетентність вчителів у галузі використання штучного інтелекту? *Електронне наукове фахове видання "Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету"*, (16), 76–91. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.166>. Дата звернення: 12.03.2026.
12. Науково-методичні основи психологічного супроводу діяльності вчителя в умовах реформування освіти (діагностика і корекція). Практичний посібник / авт. кол.: В. Г. Панок, І. В. Марухина, В. В. Рибалка, В. М. Горленко, Д. Д. Романовська, В. В. Предко, С. К. Шандрук, М. В. Саврасов, Н. В. Сосновенко; За наук. ред. В. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи НАПН України, 2022. 192 с.
13. Овчаренко О. Ю. Психологія стресу та стресових розладів: навчальний посібник. Київ : Університет «Україна», 2023. 266 с.
14. Полякова В. Особливості психологічної допомоги вчителям в умовах війни // Психічне здоров'я в умовах війни: шляхи збереження та відновлення: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Київ, 13 жовтня 2023 р.). Київ : НУБІП України, 2023. С. 58-61.
15. Пометун О. І. Компетентісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2018. 208 с.
16. Пометун О. І., Гупан Н. М., Ремех Т. О., Серова Г. В. Основи інтегрованого навчання учнів громадянської освіти та історії в 5–6 класах: методичний посібник / За загальною редакцією О. І. Пометун. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 134 с.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 27.12.2019 № 1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
18. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ МОН України від 29. 08. 2024 №1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
19. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти: наказ МОН України від 10.12.2021 № 1340. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/87557/
20. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності: наказ МОН України від 12.10.2022 № 904. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://osvita.ua/doc/files/news/852/85210/61b6fc314f312791981409.pdf>. Дата звернення: 12.03.2026.

21. Програма «Демократична школа: освіта для демократичної стійкості». URL: <https://www.schools-for-democracy.org/>

22. Типова освітня програма 5-9 клас. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>

23. Тулбокс для вчителів. URL: <https://www.schools-for-democracy.org/onlain-resursy/toolbox>

Додаткова література

1. Всеукраїнська школа онлайн. URL: <https://lms.e-school.net.ua/>
2. Освіта для життя. Комплексна політика для підсилення реформи НУШ. URL: <https://educationforlife.mon.gov.ua/>

3. Сологуб О.С. ІКТ в освіті: YouTube канал. URL: <https://www.youtube.com/@%D0%86%D0%9A%D0%A2%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96>. Дата звернення: 12.03.2026.

4. Школяр Л., Михайлюченко А. Соціалізація дітей з особливими потребами в умовах воєнного стану // Humanitas. 2023. №5.